

Tidpunkt:

Tisdag 22 augusti

kl 13.35-14.20, ajournering 13.56-14.13

Plats:

Stora kollegiesalen, Stockholms stadshus

Justerat den 28/8 2017

Eleonore Eriksson

Rasmus Jonlund

Närvarande**Ledamöter:**

Eleonore Eriksson (S)

Ordförande

Rasmus Jonlund (L)

Vice ordförande

Fredrik Stiernstedt (S)

Tjia Torpe (MP)

Ann Mari Engel (V)

Henrik Lundberg (M)

Ulf Lönnberg (KD)

Ersättare:

Emma Lindqvist (S)

Tjänstgörande

Vice ordförande Rasmus Jonlund samt ledamöterna

Fredrik Stiernstedt (S), Tjia Torpe (MP) och Ulf Lönnberg (KD)
var förhindrade.**Tjänstemän:**Avdelningschef Ann-Charlotte Backlund, Elisabeth Ek samt
nämndsekreterare Kajsa Rydergård

§ 1

Justering av dagens protokoll

Beslut

Kulturmiljöutskottet utser ordförande Eleonore Eriksson (S) att tillsammans med vice ordförande Rasmus Jonlund (L) justera dagens protokoll.

§ 2

Godkännande av föregående protokoll

Beslut

Kulturmiljöutskottet beslutar att godkänna anmälan av protokoll nr 1/2017 från utskottets sammanträde den 14 juni som justerats den 20 juni.

§ 3 Anmälningssärenden

Beslut

Kulturmiljöutskottet beslutar att lägga anmälan till handlingarna.

Anmälan görs av:

- Kulturförvaltningens beslut enligt delegation, avseende kulturmiljö
2017-06-08-2017-08-10

§ 4**Förslag till detaljplan och MKB för Sperlingens Backe 56, Östermalm S-Dp 2014-00404. Svar på remiss från stadsbyggnadskontoret**

Dnr 4.1/1823/2017

Beslut

Kulturmiljöutskottet beslutar enligt förslag från ordförande Eleonore Eriksson m.fl. (S), Tjia Torpe (MP) och Ann Mari Engel (V):

- 1) att i huvudsak tillstyrka kulturförvaltningens förslag till remissvar
- 2) att därutöver anföra följande:

Sperlingens backe, dvs Sturegallerian är en vacker och unik galleriamiljö i Stockholm, en typ av kvartersgalleria som inte återfinns någon annanstans i staden. Projektet har på många sätt förbättrats under processen och tillför vissa kvaliteter, dock är fortfarande de rivningar, nybyggnader och volymtillskott som föreslås alltför omfattande.

Bångska palatsets flyglar (Stureplan 4 och 6) är inte motiverade att riva och befintligt fungerande lastfar och 80-talshuset vid Humlegårdsgatan 17 bör bevaras, vilket skulle underlätta för befintlig verksamhet under byggprocessen. Ett nytt ljusschakt för Freys hyrverk behöver ytterligare utredas.

Sturegallerians utveckling måste ses långsiktigt. Den har fungerat väl i många år och det är väsentligt att den utvecklas pietetsfullt och med hänsyn till de höga kulturvärden den hyser och då även med hänsyn till de anrika verksamheterna som utgör mycket av hjärtat i kvarteret.

Genom att minska omfattningen av de nu mycket omfattande rivningarna och tillbyggnaderna blir störningstiden kortare och på så sätt bättre för alla besökande kunder och näringsidkare.

Målsättningen för Stockholms planering är att stadens karaktär och identitet ska säkras samtidigt som vi skapar nya miljöer. Nya projekt måste ge mervärden till staden, stadens invånare och besökande. Det är inte klarlagt på vilket sätt Sperlingensbackeprojektet tillför detta. En konsekvensanalys för turismen och näringslivet i området har efterfrågats, vilket kan anses motiverat. Behovet om underjordiskt galleriaplan och mer av kontorsytor i markplan behöver belysas ytterligare. Tillgängligheten till tunnelbanan måste garanteras även nattetid om T-baneuppgång flyttas in till gallerian.

Ytterligare omarbetningar av planen är helt nödvändiga.

Handlingar i ärendet

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande i rubricerat ärende från 2017-08-03.
Förvaltningen föreslår att utskottet beslutar följande:

- att detaljplaneförslaget avstyrks i de delar som avser rivning av Ostermans bilhallar och hela Sturegallerian samt att den högsta bebyggelsen sänks med hänvisning till den negativa påverkan på den kulturhistoriskt värdefulla miljön. I övrigt anser Kulturförvaltningen att detaljplanen är genomförbar.

Sammanfattning

Kvarteret Sperlingens Backe utgör en del av den klassiska stenstaden i centrala Stockholm. Ägaren till större delen av kvarteret vill nu göra stora förändringar för att öka lönsamheten. Det är positivt att senare tids vissa ovarsamma förändringar kommer att avlägsnas och att äldre strukturer lyfts fram. Bevarade byggnader kommer också att förses med specificerade skydds- och varsamhetsbestämmelser i detaljplanen.

Förslaget innebär emellertid en för hårdhänt omdaning som medför att viktiga årsringar rivs. Stora delar av kvarterets inre och hela Sturegallerian rivs. Dessutom rivs byggnaderna Ostermans bilhallar och Humlegårdsgatan 17. Ny högre bebyggelse uppförs i kvarterets inre och en del befintliga byggnader byggs på. Stadsmuseet ser att förändringar i kvarteret är möjliga men anser inte att Ostermans bilhallar samt hela Sturegallerian från 1980-talet kan rivras. Någon av Sturegallerians tidstypiska postmoderna ljusgårdar borde bevaras. De befintliga byggnaderna borde hellre återanvändas i en ny struktur istället för att uttraderas helt.

Förändringarna medför en negativ påverkan på riksintresset då det innebär en skalförskjutning i höjd och volym i den klassiska stenstaden och siluetten. De högsta volymerna bör sänkas ytterligare eller så bör volymerna omarbetas för att inte bli så massiva och framträdande.

Sperlingens Backe representerar både den klassiska stenstaden, den tidiga modernismen och postmodernismen. Kulturförvaltningen anser att det är betydelsefullt för kvarteret och staden att den historiska utvecklingen fortfarande är avläsbar. Det skänker en historisk dimension som inte kan ersättas med en ny homogen bebyggelse, om än så tilltalande gestaltad.

Stadsmuseet anser att detaljplanen ska omarbetas i ovan nämnda delar.

Nämndens behandling av ärendet

Sammanträdet ajourneras 13:56-14:13

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordförande Eleonore Eriksson m.fl. (S), Tjia Torpe (MP) och Ann Mari Engel (V) föreslår (se beslutet).
- 2) Rasmus Jonlund (L) föreslår att kulturmiljöutskottet beslutar enligt förvaltningens förslag.
- 3) Henrik Lundberg (M) föreslår att kulturmiljöutskottet beslutar enligt följande:

1 Att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut.

2 Att därutöver anföra:

Låt oss börja med att understryka att det finns en del positiva förtjänster i planförslaget. Exempelvis vore det positivt att kunna öka kvarterets attraktivitet ytterligare genom att tillföra moderna och ändamålsenliga kontorsarbetsplatser samt att ge en koppling mellan Östermalms tunnelbanestation och Sturegallerian. Det är också positivt med förslaget om att stärka den urbana karaktären med ett utökat utbud av handel och kultur i kombination med ytterligare bostäder, samt ett återställande av Marmorhallarnas fasad mot Birger Jarlsgatan.

Efter programarbetet och plansamrådet har projektet utvecklas i en något bättre riktning. Men fortfarande är de föreslagna förändringarna inte tillfredsställande sett till förslagets totala omfattning och negativa påverkan på befintliga verksamheter. Syftet så som det är beskrivet går att uppnå utan dessa omfattande ingrepp och med betydligt mindre risk för negativa konsekvenser av projektet. Exempelvis kan kopplingen mellan tunnelbanan och Sturegallerian genomföras utan att riva någonting utom parkeringshuset. Det går därtill utmärkt att skapa bättre möjlighet att orientera sig inuit kvarteret utan att riva fastigheterna Stureplan 2, 4 och 6 och därmed inte äventyra befintliga verksamheter. De ingångar för allmänheten till kvarteret som nu föreslagits kan också dessa åstadkommas utan andra rivningar än av parkeringshuset. Planlösningen som föreslås i och med att Freys hyrverk bevaras, med undantag för den södra flygeln, är förvisso bättre än det tidigare förslaget men torde kunna åstadkommas utan så omfattande rivningar.

Det är positivt att höjderna i kvarteret hålls nere, men vi förvånas över att konsekvenserna av att stänga ner Stureplanskvarteret under mycket lång tid i princip inte berörs alls i underlaget. Platsens betydelse för Stockholms näringsliv kan knappast överskattas. Föreliggande förslag talar om värdet av att bevara "årsringarna" från exempelvis 80-talets inglasning av Privatgatan. I det sammanhanget borde dock hänsyn tas

till det faktum att platsens själ, och därmed attraktionskraft, inte bara består av den arkitektur som är värd att bevara. Den består i minst lika stor omfattning av de verksamheter som fyller platsen med liv. Ett sådant exempel är Sturehof, som har legat på platsen sedan 1897, och inreddes i sin nuvarande skepnad 1995 – 1998, dock bevarat i sin ursprungliga form, men som nu föreslås genomgå omfattande rivning. Det faller på sin egen orimlighet att riskera denna, och andra, verksamheters fortlevnad på platsen med så pass omfattande ingrepp.

En ytterligare fråga som har stor bäring på verksamheterna är hur varuförsörjningen till verksamheter som skall hållas öppna i kvarteret ska kunna lösas under den tid som fastigheten på Humlegårdsgatan 17, som innehåller lastkaj och varumottagning idag, rivs och återuppbyggs. Att inte riva just det huset utan istället bygga ut befintlig lösning för att klara fastigheternas samlade framtida behov och miljökrav är fullt möjligt och skulle möjliggöra kontinuerlig drift av verksamheter i kvarteret under byggtiden.

Fortfarande kvarstår i förslaget mycket omfattande rivningar av hela parkeringshuset, i stort sett hela byggnaderna Stureplan 4 och Stureplan 6, delar av Stureplan 2, Hela Humlegårdsgatan 17 och delar av Freys hyrverk. Så även om rivningarna begränsats något jämfört med det ursprungliga förslaget så kvarstår mycket omfattande rivningar och därmed stor påverkan på verksamheterna i detta och närliggande kvarter, med stora konsekvenser för staden som följd under ett stort antal år. De vinster man gör och som inte kan uppnås utan omfattande rivningar verkar samtidigt vara små, om ens några, i relation till de risker man tar i projektet.

Beslutsgång

Ordförande Eleonore Eriksson (S) ställer förslagen mot varandra och finner att utskottet beslutar enligt förslag från Eleonore Eriksson m.fl. (S), Tjia Torpe (MP) och Ann Mari Engel (V).

Reservation

Vice ordförande Rasmus Jonlund (L) och Henrik Lundberg (M) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sina respektive förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av vice ordförande Rasmus Jonlund (L) enligt följande:

Sturegallerian tillhör tillsammans med övriga fastigheter i kvarteret Sperlingens backe några av Stockholms mest älskade miljöer. Gallerian och närområdet präglas i dag av ett levande stadsliv i princip dygnet runt.

Vi har sedan tidigare tagit kraftfull ställning mot de förslag som innefattat rivning av flertalet 1800-tals byggnader och är därmed glada att se att Kulturförvaltningens förslag till remiss går längre för att inte förstöra den unika miljö som finns på platsen idag. Det finns ett allmänt intresse i att denna status bevaras.

Stureplanskvarteret både kan och bör utvecklas. Tillgängligheten skulle kunna förbättras. Det är också positivt att förslaget innehåller nya bostäder i ett område som har alldeles för liten andel bostäder. Vi tror dock att förslaget hade kunna gått mycket längre och skulle gärna se att minst en fjärdedel av tillkommen yta används till bostäder. De nya tunnelbaneuppgångarna som föreslagits hör också till delförslag som bidrar till att utveckla Stureplan och förbättra tillgängligheten.

Det är naturligt att en fastighetsägare vill förädla sin fastighet. Staden ska generellt vara en smidig part att arbeta med. Det finns dock viktiga intressen i Sperlingens backe. Kvarteret skonades från Citysaneringen och här finns ännu byggnader kvar från den första utbyggnadsfasen, byggnader med stort kulturhistoriskt värde och med individuell utformning som skapar en varierad bebyggelse och utgör en god representant för den klassiska stenstaden.

De föreslagna planerna innefattar att fyra hus från 1800-talet rivs. Det innefattar de båda flyglarna till Freys Hyrverk och Bångska Palatset. Det är ett allt för grovt ingrepp i den kulturhistoriska miljö som existerar i området för att kunna försvaras av de fördelar som nybyggnationen skapar. Ett projekt för att rusta upp Stureplan måste ske mer varsamt. En omfattande rivning, ombyggnad och nedstängning under flera år innebär dessutom ett hot mot kommersen, krog- och nattlivet som tillsammans skapar en av Sveriges mest levande nöjesmiljöer.

Villkoren för en lyckad upprustning av Stureplan är för oss tydliga. Nattlivet måste kunna fortsätta leva och de ingrepp som görs måste vara förenliga med möjligheten att uppleva och förstå stenstaden. Inget av dessa villkor uppnås i det projekt som drivs fram av majoriteten.

I kulturnämndens uppdrag ligger att ta ställning till detaljplaner utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv och utifrån gällande lagstiftning i plan- och bygglagen och miljöbalken. Den sammanvägda bedömningen görs sedan i stadsbyggnadsnämnden och kommunfullmäktige.

§ 5
Information och övriga frågor

-

Vid protokollet

Kajsa Rydergård